
rapporteur: *Jaap de Hullu*

W
wetenschappelijk

C
onderzoek en

D
documentatie

C
Centrum

OPVATTINGEN

over

DIENSTVERLENING

Ministerie van Justitie

1981

OPVATTINGEN OVER DIENSTVERLENING

**Een peiling onder het Openbaar Ministerie,
de reclassering en de advocatuur in de acht
proefarrondissementen vóór aanvang van
het experiment.**

**Rapporteur:
Jaap de Hullu**

INHOUD	Blz.
1. Inleiding	1
2. Op welke manier moet Dienstverlening toegepast worden?	4
3. Welke delicten zijn geschikt voor Dienstverlening?	10
4. Voor wie is Dienstverlening geschikt?	12
5. Welke problemen verwacht men?	13
6. Het Nut van Dienstverlening	14
7. Conclusie	15
Bijlagen: I tot en met XII	17

1. Inleiding

Vanaf 1 februari 1981 wordt in acht arrondissementen bij wijze van experiment Dienstverlening toegepast. Dit experiment wordt onderzocht door het WODC. In de allereerste plaats is het WODC nagegaan welke opvattingen over Dienstverlening er leefde vóór de aanvang van het experiment. De resultaten van deze peiling zullen hier beschreven worden²⁾.

Omdat verwacht werd dat Dienstverlening vooral opgelegd zou worden door het Openbaar Ministerie (OM), werd besloten dit attitudeonderzoek te verrichten bij het OM, de reclassering en de strafrechtelijke advocatuur. Achteraf gezien wordt betreurd dat niet ook de rechters in het onderzoek betrokken zijn, omdat het er naar uitziet, dat Dienstverlening toch ook door de rechter wordt opgelegd.

Het WODC heeft tijdens parketvergaderingen in de acht proefarrondissementen het onderzoek Dienstverlening in februari 1981 bij het OM geïntroduceerd. Hierbij werden de vragenformulieren uitgereikt, waarin naar de opvattingen over een aantal aspecten van Dienstverlening als alternatief voor vrijheidsstraffen werd gevraagd.

Bij de reclassering werd in de acht arrondissementen een andere procedure toegepast. Aangezien het aantal reclasseringswerkers, dat met Dienstverlening te maken kan krijgen, bijzonder groot is, werd telkens voor de Stuurgroepen Dienstverlening, waarvan een aantal reclasseringsambtenaren deel uitmaakt, in februari of maart 1981 een introductiebijeenkomst gehouden. Aan de aanwezigen werd een vragenformulier uitgereikt; voor de niet aanwezige reclasseringswerkers, die mogelijk met Dienstverlening te maken zouden krijgen, werden vragenlijsten achtergelaten.

De strafrechtelijke advocatuur werd in april 1981 schriftelijk benaderd. Aan het Bureau voor Rechtshulp en de deken van de Orde van Advocaten in het betreffende arrondissement werd verzocht vragenlijsten door te sturen aan advocaten, die zich vaak met strafrechtelijke zaken bezighouden en dientengevolge ook een grote kans hebben om met Dienstverlening in aanraking te komen. Voor de advocatuur werden door het WODC geen introductiebijeenkomsten georganiseerd, omdat op hen in veel mindere mate een beroep zal worden gedaan bij het vervolg van het onderzoek dan op de reclassering en het OM.

1) Zie Justitiële Verkenningen nr. 7, 1981, blz. 99/100.

2) Verslaggever is Jaap de Hullu, als student psychologie (Rijksuniversiteit Groningen) betrokken bij dit gedcelte van het WODC-onderzoek.

In totaal zijn 660 vragenlijsten uitgereikt (zie bijlage XII). Hiervan werden er 341 (52%)³⁾ geretourneerd. Specifieke antwoordpercentages zijn slechts bekend, voorzover naar functie onderscheiden wordt. Van het OM beantwoordde 76% de vragenlijst, van de reclassering 60% en van de advocatuur 31%.

Uit het bovenstaande volgt dat enige voorzichtigheid betracht dient te worden bij de Interpretatie van de resultaten die in het vervolg beschreven zullen worden. De procedure die gevolgd werd om de vragenlijsten in te leiden en te verstrekken, was niet geheel uniform. Het is niet bekend wie er precies van alle personen, die in principe hiervoor in aanmerking kwamen, zijn benaderd. Men kan zeggen dat op grond van de gevolgde procedure verreweg de meeste leden van het OM zijn benaderd, waarbij het responspercentage (76%) bevredigend is. Of ook de meeste in aanmerking komende reclasseringsambtenaren en advocaten benaderd zijn, is moeilijker te zeggen. Hierbij moet dan nog gewezen worden op het lage responspercentage van de advocatuur (31%). Tenslotte moet er nog aan herinnerd worden dat dit attitudeonderzoek zich beperkt heeft tot de acht arrondissementen die met Dienstverlening experimenteren. In andere arrondissementen zouden andere opvattingen kunnen bestaan bij het OM, de reclassering en de advocatuur over Dienstverlening.

De conclusie luidt dan ook dat het moeilijk te zeggen is, of de te presenteren resultaten volledig representatief zijn voor met name de reclassering en de advocatuur uit de acht proefarrondissementen als ook voor alle nederlandse arrondissementen.

De teruggestuurde vragenlijsten zijn over functie en arrondissement verdeeld, zoals in tabel 1 staat aangegeven.

Tabel 1: De ontvangen vragenlijsten, onderscheiden naar functie en arrondissement van de respondent in percentages (N = 334)

Functie:				
Arrondissement:	OM:	Reclasa.:	Advoc.:	Totaal:
Groningen	1.8	1.2	3.0	6.0
Aasen	1.8	8.7	0.6	11.1
Almelo	2.4	6.0	4.2	12.6
Zutphen	1.8	5.4	1.5	8.7
Den Bosch	3.3	9.9	3.9	17.1
Breda	1.5	19.2	5.1	25.7
Alkmaar	1.5	4.5	1.8	7.8
Haarlem	3.0	4.5	3.6	11.1
Totaal:	17.1	59.3	23.7	100

3) Het in de tabellen verwerkte aantal respondenten is meestal kleiner dan 341, omdat vragen soms niet werden beantwoord

Bij de in tabel 1 gegeven percentages moet wel opgemerkt worden dat er minder Officieren van Justitie dan reclasseringsambtenaren werkzaam zijn. Het aantal advocaten, dat zich met strafrecht bezighoudt, bevindt zich hier tussen in. In Assen, Den Bosch en Breda werden relatief veel vragenlijsten achtergelaten voor reclasseringsambtenaren, die niet bij de introductiebijeenkomsten aanwezig waren. Hierdoor is de respons van de reclassering in deze arrondissementen waarschijnlijk betrekkelijk groot.

In het onderstaande komen achtereenvolgens aan de orde:

- op welke manier moet Dienstverlening toegepast worden? (paragraaf 2)
- voor welk soort delicten is het een geschikte reactie? (paragraaf 3)
- voor welke verdachten is het een geschikte reactie? (paragraaf 4)
- welke problemen zullen er naar verwachting optreden? (paragraaf 5)
- wat is het nut van het toepassen van Dienstverlening? (paragraaf 6)

Hierbij moet nog eens benadrukt worden dat het hier om opvattingen gaat, die gemeten zijn vóórdat het experiment Dienstverlening van start is gegaan. Bij deze vraagstellingen zal er steeds naar gekeken worden of er verschillen⁴⁾ in opvattingen bestaan, wanneer onderscheiden wordt naar functie of arrondissement.

De vergelijkingen tussen de arrondissementen hebben overigens een problematische kant. De daarbij gevonden verschillen zouden namelijk veroorzaakt kunnen worden door verschillende responspercentages van OM, reclassering en advocatuur in de onderscheiden arrondissementen.

Gevonden verschillen tussen arrondissementen kunnen dan een uitvloeisel zijn van de gevonden verschillen tussen het OM, de reclassering en de advocatuur. Dit geldt omgekeerd mogelijk ook voor de vergelijkingen tussen de verschillende functies.

Vergelijkingen binnen de arrondissementen tussen de verschillende functies konden moeilijk gemaakt worden. De aantallen respondenten waren meestal te klein om in dit opzicht uitspraken te kunnen doen. In het vervolg zal slechts melding gemaakt worden van verschillen binnen de arrondissementen tussen de verschillende functies, als deze verschillen opvallend zijn.

Tot slot zullen enkele conclusies gegeven worden.

4) Hierbij zullen alleen de zogenaamde statistisch significante verschillen besproken worden. Een verschil is statistisch significant als de gevonden verschillen van dien aard zijn dat het zeer waarschijnlijk is (i.c. 95%) dat deze verschillen ook werkelijk bestaan binnen de onderzochte arrondissementen en niet toevallig tot stand zijn gekomen door de samenstelling van de steekproef. Om de significantie te bepalen is steeds gebruik gemaakt van een toets die aansluit bij het meetniveau van de variabele in kwestie.

2. Op welke manier moet Dienstverlening toegepast worden?

A. Welke modaliteit?

De Voorbereidingsgroep Experimenten Dienstverlening heeft in haar brief van 10 november 1980 aangegeven in welke verschillende vormen, ook wel modaliteiten genoemd, Dienstverlening toegepast kan worden. De verschillende modaliteiten zijn:⁵⁾

- A) Het onvoorwaardelijk sepot. De officier van justitie seponeert zodra Dienstverlening is afgesproken. Dit betekent dat het sepot gehandhaafd blijft, ook als de Dienstverlening niet naar wens verloopt.
- B) Het uitstel van de beslissing tot al dan niet vervolgen. De officier stelt hierbij zijn beslissing uit tot na de afloop van de Dienstverlening.
- C) Het voorwaardelijke sepot. De officier seponeert onder de voorwaarde, dat de Dienstverlening goed vervuld wordt. Slechts als de Dienstverlening niet naar wens verloopt, kan de officier alsnog vervolgen.
- D) Het uitstel van vonniswijzing. De Dienstverlening wordt overeengekomen met de rechter, die pas na afloop van de Dienstverlening een definitieve beslissing neemt.
- (E) De voorwaardelijke veroordeling. De door de rechter voorwaardelijke opgelegde straf kan tenuitvoergelegd worden, als de Dienstverlening niet goed vervuld is. Toepassing van deze modaliteit werd door de Voorbereidingsgroep minder gewenst geacht, omdat volgens haar bij toepassing ervan het gevaar groot is dat de dienstverlening als "forced labour" wordt geïnterpreteerd.

Aan de respondenten werd gevraagd welke modaliteit men prefereerde, waarbij de mogelijkheid bestond deze voorkeur toe te lichten.

⁵⁾ In combinatie met elk van deze modaliteiten kan schorsing van de voorlopige hechtenis worden bewolen.

Tabel 2: De voorkeuren voor modaliteiten van het OM, de reclassering en de advocatuur in percentages (N = 312)

Functie:

Modaliteiten:	OM:	Reclass.:	Advoc.:	Allen	Significant verschil tussen functies?
onvoorwaardelijk sepot	10	30	15	22	ja
Uitstel vervolgingsbeslissing	60	30	18	33	ja
Voorwaardelijk sepot	37	27	32	30	nee
Uitstel vonniswijzing	51	44	40	44	nee
Voorwaardelijke veroordeling	10	21	36	22	ja
Schorsing voorlopige hechtenis	10	32	23	26	ja
gemiddeld aantal geprefereerde modaliteiten	1.8	2.2	2.0	2.1	ja

1) Evenals dat bij een aantal volgende tabellen het geval is, konden de respondenten bij deze vraag meerdere mogelijkheden noemen.

Uit tabel 2 blijkt dat de "uitstel van vonniswijzing"-modaliteit het meest genoemd werd. Het OM, de reclassering en de advocatuur hebben voor deze modaliteit ongeveer dezelfde voorkeur, gemiddeld 44%. Opvallend is de voorkeur van het OM voor die modaliteiten, waarbij er na afloop van de Dienstverlening nog een beslissing genomen moet worden, waarbij men "de handen nog vrij" heeft. Ook is het OM wat meer dan de reclassering en de advocatuur genegen de zaak door het OM af te laten handelen. Tenslotte lijkt het OM duidelijker voorkeuren te hebben. Sommige modaliteiten worden veel genoemd, andere weinig, terwijl men gemiddeld het minste aantal modaliteiten noemt (1,8). De spreiding in voorkeur is bij de reclasse-

ring en de advocatuur gelijkmatiger; met name de reclassering als geheel heeft nauwelijks een specifieke voorkeur. Bij de advocatuur had 36% van de respondenten een voorkeur voor de modaliteit met de voorwaardelijke veroordeling. Dit is opmerkelijk omdat de Voorbereidingsgroep deze modaliteit minder gewenst achtte.

Gemiddeld 15% van de respondenten gaf een toelichting bij de opgave van een voorkeur. Door dit geringe aantal en door de variatie in toelichting is het moeilijk over deze toelichtingen uitspraken te doen. In het algemeen kan gezegd worden dat het OM wat meer de nadruk legde op het feit dat het wenselijk is om, in geval van mislukken van de Dienstverlening, analog strafrechtelijk adequaat in te kunnen grijpen. De reclassering legde betrekkelijk veel nadruk op de zekerheid voor de verdachte. De advocatuur had het meeste oog voor de plaats van de Dienstverlening in het strafproces. Nogmaals zij benadrukt dat deze laatste uitspraken afgeleid zijn uit slechts een klein aantal antwoorden, maar overigens met name voor het OM en de reclassering wel voor de hand liggen vanuit hun beroepsperspectief.

Er zijn nogal wat verschillen tussen de betrokken arrondissementen in hun voorkeuren voor modaliteiten, zoals tabel 3 laat zien.

Tabel 3: De voorkeuren voor de modaliteiten in de verschillende arrondissementen in percentages (N = 316)

Arrondissement:	Gron:	Ass:	Aim:	Zut:	Bos:	Bred:	Alkm:	Haarl:	Significant verschil tussen de arrondisse- menten?	
Modaliteit:	Gem.									
Onvoorwaarde- lijk sepot	0	14	12	34	22	23	38	39	22	ja
Uitstel vervol- gingsbeslissing	5	22	15	42	47	38	29	42	33	ja
Voorwaardelijk sepot	5	14	37	19	29	45	21	33	30	ja
Uitstel vonnis- wijzing	86	57	54	42	29	37	50	28	44	ja
Voorwaardelijke veroordeling	14	27	22	11	18	31	29	14	22	nee
Schorsing voor- lopige hechtenis	5	11	20	58	31	35	17	17	26	ja
Gemiddeld aantal geprefereerde modaliteiten	1.1	1.4	1.7	2.5	2.3	2.5	2.4	1.8	2.1	ja

Opvallend is dat men in het arrondissement Groningen meestal één modaliteit prefereert, uitstel van vonniswijzing. Ook in Assen bestaat hier enige overeenstemming over. Hierbij moet opgemerkt worden dat men in Groningen afgesproken heeft uitsluitend deze modaliteit te gebruiken, terwijl men dit in Assen in principe zal doen. In de overige arrondissementen noemt men meestal wat meer voorkeuren (gemiddeld 2,2) maar veel overeenstemming over die voorkeuren bestaat er binnen die arrondissementen niet. In Den Bosch, Breda en Haarlem bestaat relatief veel voorkeur voor die modaliteiten, waarbij de zaak in handen blijft van het OM, vooral het uitstel van de vervolgingsbeslissing en het voorwaardelijk sepot. Hiermee hangt mogelijk samen, dat het OM in Breda blijkens verklaringen van mening lijkt te zijn, dat slechts lichtere vergrijpen, n.l. tot een maximum van drie maanden onvoorwaardelijke vrijheidsstraf, in aanmerking kunnen komen voor Dienstverlening; in Den Bosch ligt dit maximum zelfs bij zes weken onvoorwaardelijke vrijheidsstraf. In Haarlem was het opvallend dat 50% van het OM een voorkeur had voor het onvoorwaardelijk sepot. In Zutphen waren de verschillende functionarissen in gelijke mate van mening dat de schorsing van de voorlopige hechtenissen een bijzondere voorkeur verdient. De toelichtingen zijn te gering in aantal en te gevarieerd om daar zinvolle opmerkingen over te kunnen maken, wanneer onderscheiden wordt naar arrondissement. Alleen kan gezegd worden, dat men in Groningen zo eensgezind de voorkeur aan uitstel van vonniswijzing geeft, omdat men van mening is dat dit uit strafprocessueel oogpunt de meest juiste vorm is.

B. Verband tussen de ernst van het delict en de duur van de Dienstverlening

Op de vraag of er een verband dient te bestaan tussen de ernst van het delict en de duur van de Dienstverlening, antwoordde 98% van het OM, 86% van de advocatuur en 79% van de reclassering bevestigend. De toelichting voor dit verband bestond voor driekwart van de gevallen hierin dat er, zo goed als dit voor andere straffen geldt, rechtsgelijkheid dient te bestaan door een reële verhouding tussen de ernst van het delict en de zwaarte van de sanctie. Ook dient er rechtsgelijkheid te zijn, wanneer men de toepassing van verschillende sancties vergelijkt. Bij de toelichting voor het niet gewenst zijn van bovenstaand verband, antwoordde de helft van de reclasseringsambtenaren, die dit verband niet gewenst vonden (21%), dat de delicts- en dienstverleningervaring voor elke verdachte anders kan zijn. Ruim een derde van de advocaten, die bovenstaand verband niet gewenst vonden (14%) antwoordde dat de duur van de Dienstverlening (mede) afhankelijk moet zijn van de aard van het te verrichten werk.

Bij een vergelijking tussen de arrondissementen bleek dat in Groningen 100% van de respondenten van mening was dat er een verband dient te bestaan tussen de ernst van het delict en de duur van de Dienstverlening. In Almelo en Alkmaar was 71% deze mening toegedaan.

C. Welke projecten zijn geschikt voor Dienstverlening?

De respondenten werd ook gevraagd of men een bepaalde voorkeur had voor het soort werk, dat een dienstverlener zou kunnen verrichten. Van de respondenten had 60% geen bepaalde voorkeur.

Als men wel een voorkeur had, werd de milieuzorg het meest geprefereerd (31%, zie bijlage 1).

Wanneer naar functie onderscheiden werd, werd er alleen een verschil in opvatting gevonden voor wat betreft de gezondheidszorg: het OM en de advocatuur hadden hier bepaald meer voorkeur voor dan de reclassering. Verschillen tussen of binnen arrondissementen werden niet gevonden.

D. Welke speciale rol heeft de reclassering bij Dienstverlening?

Dat de reclassering bij de Dienstverlening een speciale rol te vervullen heeft, was 96% van de respondenten van mening. Het OM, de advocatuur en de reclassering zelf dachten hier hetzelfde over. Wanneer naar arron-

dissement onderscheiden werd, viel op dat in Groningen 81% van de respondenten deze mening was toegedaan, terwijl de overige arrondissementen onderling weinig verschillen (gemiddeld 97%). Dit valt misschien te verklaren met het gegeven dat men in Groningen een aparte coördinator heeft aangesteld om de Dienstverlening te begeleiden. Deze coördinator verzorgt bijvoorbeeld de berichtgeving aan de Rechterlijke Macht. De reclassering zal hierdoor weinig verandering ondervinden in haar werkzaamheden bij de invoering van de Dienstverlening.

Tabel 4: De speciale rol die de reclassering volgens het OM, de reclassering en de advocatuur te vervullen heeft bij de Dienstverlening in percentages (N = 320)

Rol van de reclassering:	Functie:				Significant verschil tussen functies?
	OM:	Recl.:	Advoc.:	Allen	
Initiatiefnemer	43	44	37	42	nee
Bemiddelaar	59	74	62	64	nee
Verantwoordelijk voor verloop	34	31	27	29	nee
Berichtgever aan Rechterlijke Macht	39	25	31	27	nee

Uit tabel 4 blijkt dat men de reclassering vooral als initiatiefnemer en bemiddelaar zou willen zien optreden. Onderscheiden naar functie, denkt men niet wezenlijk verschillend over de speciale rol die de reclassering moet vervullen. Dit is misschien opvallend ten aanzien van een eventuele verantwoordelijkheid van de reclassering voor het verloop van de Dienstverlening. Het OM, de advocatuur en de reclassering zelf denken hier hetzelfde over: gemiddeld 29% is van mening dat de reclassering verantwoordelijk is voor het verloop van de Dienstverlening.

Wel is duidelijk dat de reclassering zichzelf vooral als bemiddelaar ziet en zich, minder dan het OM dat doet, de taak van berichtgever toekent.

Dit is opmerkelijk omdat aan de berichtgeversrol een controlerend aspect kleeft, dat wellicht moeilijk in overeenstemming is te brengen met de algemene reclasseringstask, die bestaat uit het bieden van hulp en steun aan de cliënten. Om deze reden wordt de berichtgeverstask dan ook in de reclasseringskringen aangetoond.⁶⁾

Oit zou toch kunnen wijzen op een verschillende opvatting van het OM en de reclassering over de verantwoordelijkheid van de reclassering voor het verloop van de Dienstverlening.⁷⁾

Wanneer onderscheiden wordt naar arrondissement, blijkt dat in Groningen slechts 6% en in Assen 44% van de respondenten de reclassering als be-middelaar ziet, terwijl dat percentage in de overige arrondissementen ongeveer 75 is. In Alkmaar ziet slechts 4% van de respondenten de reclassering als verantwoordelijk voor het verloop van de Dienstverlening, terwijl dat in de overige arrondissementen gemiddeld 34% is. In Alkmaar bestond hier overeenstemming over tussen het OM, de reclassering en de advocatuur. In Assen bestond over deze vraag geen overeenstemming. Dat de reclassering verantwoordelijk is voor het verloop van de Dienstverlening vond 83% van het OM, 53% van de advocatuur en 27% van de reclassering in Assen. Andere belangrijke verschillen tussen of binnen arrondissementen werden niet gevonden (zie voor de verschillen tussen arrondissementen bijlage II).

3. Welke delicten zijn geschikt voor Dienstverlening?

In het experiment is in principe geen enkel delict uitgesloten voor het toepassen van Dienstverlening. Toch is het goed voorstelbaar dat men deze sanctie voor sommige delicten beter geschikt acht dan voor andere delicten. Op de vraag of men sommige delicten speciaal geschikt achtte, antwoordde 68% van de respondenten bevestigend (van het OM wond 90% dit, van de reclassering 57% en van de advocatuur 78%). Tussen de arrondissementen bestonden wat dit betreft geen verschillen. De genoemde voorkeuren, onderscheiden naar functie, staan in tabel 5.

⁶⁾ Zie hierover bijvoorbeeld Horizontaal, januari 1981, p. 7.

⁷⁾ Dit verschil in opvatting tussen OM en reclassering werd ook in Engeland waargenomen bij het invoeren van de Community Service (zie J. Junger-Tas in Delikt en Delinkwent, 1981, 1, pp. 21-22).

Tabel 5: De delicten die het OM, de reclassering en de advocatuur speciaal geschikt achten voor Dienstverlening in percentages (N = 241)

Delict:	Functie:				Significant verschil in voorkeur tussen functies?
	OM:	Recl.:	Advoc.:	Allen:	
Vermogensdelicten	61	61	43	56	ja
Zaakagressie	92	77	79	81	nee
Persoonsagressie	67	67	78	70	nee
Zedendelicten	4	14	12	12	nee
Verkeersmisdrijven	59	58	55	58	nee
Opiumwet	4	23	20	18	ja
gemiddeld aantal: ¹⁾	3.2	4.1	3.4	3.7	ja

1) Respondenten die geen voorkeur opnoemden, zijn voor deze maat meegeteld in die zin, dat zij voor elk delict een gelijke voorkeur geacht worden te hebben.

Op de vraag of men sommige delicten ongeschikt achtte, antwoordde 42% van de respondenten bevestigend. Van het OM vond 67% dit, van de reclassering 32% en van de advocatuur 48%. Ook hier bestonden tussen de arrondissementen geen verschillen. Welke delicten men dan ongeschikt achtte, staat, onderscheiden naar functie, vermeld in tabel 6.

Tabel 6: De delicten die het OM, de reclassering en de advocatuur ongeschikt achten voor Dienstverlening in percentages (N = 141)

Delict:	Functie:				Significant verschil tussen functies?
	OM:	Recl.:	Advoc.:	Allen:	
Vermogensdelict	8	15	11	12	nee
Zaakagressie	0	8	5	5	nee
Persoonsagressie	16	20	3	14	ja
Zedendelicten	82	69	71	73	nee
Verkeersmisdrijven	8	8	16	10	nee
Opiumwet	76	54	58	61	nee
Gemiddeld aantal:	1.9	1.7	1.6	1.7	nee

Opvallend is dat men de zedendelicten en de overtredingen van de Opiumwet nauwelijks speciaal geschikt en vaak zelfs ongeschikt acht voor Dienstverlening. Het OM is hierin bepaald het meest uitgesproken, zeker als men het grote aantal officieren (67% van het OM) in aanmerking neemt, dat in deze tabel is verwerkt. De advocatuur heeft wat minder voorkeur voor de vermogensdelicten en wat meer voorkeur voor persoonsagressiedelicten dan de reclasering en het OM.

Uit deze gegevens kan geconcludeerd worden dat het OM een wat beperkter toepassingsgebied van Dienstverlening voorstaat dan de advocatuur en de reclasering. In vergelijking met deze twee laatste groepen vinden officieren vaker dat bepaalde delicten ongeschikt zijn en vinden zij relatief ook meer delicten ongeschikt voor Dienstverlening.

Wanneer onderscheiden wordt naar arrondissement (zie Bijlage III en IV), blijkt dat Groningen en Breda de overtredingen van de Opiumwet vaker (respectievelijk 31% en 32%) speciaal geschikt achten dan de overige arrondissementen (gemiddeld 14%). In Almelo had men een opvallende voorkeur voor verkeersmisdrijven (88%), terwijl men in Almelo (28%) en Zutphen (35%) de vermogensdelicten relatief gezien minder noemde dan in de andere arrondissementen (gemiddeld 66%).

4. Voor wie is Dienstverlening geschikt?

Over de persoon van de verdachte, die het meest in aanmerking zou komen voor Dienstverlening, werd ook een aantal vragen gesteld.

Alle respondenten waren van mening dat mannen en vrouwen gelijkelijk in aanmerking moeten kunnen komen voor Dienstverlening.

Ten aanzien van de leeftijd van de verdachte, vond 32% van het OM, 14% van de advocatuur en 4% van de reclasering dat Dienstverlening vooral geschikt is voor jongeren onder de 23 jaar. De overige respondenten vonden leeftijd niet ter zake doen. Voor wat betreft de arrondissementen, hadden Den Bosch (24%) en Alkmaar (18%) een grotere voorkeur voor verdachten onder de 23 jaar dan de andere arrondissementen (gemiddeld 7%).

Naast haar relatief grote voorkeur voor jongeren had het OM ook vaker een voorkeur voor "first offenders" (OM 26%, reclasering 14% en advocatuur 8%). De arrondissementen verschilden in dit opzicht niet.

Onderscheiden naar functie, liepen de meningen uiteen over de vraag of personen met alcoholproblemen en druggebruikers in aanmerking moeten kunnen komen voor Dienstverlening.

Tabel 7: Wie komen niet voor Dienstverlening in aanmerking naar de mening van het OM, de reclassering en de advocatuur (in percentages).

Functie:						
verdachte met:	OM:	Recl.:	Advoc.:	Allen:	Significant verschil:	N:
Alcoholproblemen	22	9	14	13	ja	325
Druggebruik	37	15	27	22	ja	317

Uit tabel 7 blijkt dat het OM deze personen het minst vaak in aanmerking vindt komen voor Dienstverlening. De reclassering vindt deze personen vaker in aanmerking komen en de advocatuur bevindt zich in dit opzicht tussen het OM en de reclassering in. Tussen arrondissementen werden in dit opzicht geen grote verschillen gevonden (zie bijlage V).

5. Welke problemen verwacht men?

Aan de respondenten werd gevraagd van vijf mogelijke problemen, die bij de invoering van de Dienstverlening zouden kunnen voorkomen, aan te geven of men verwachtte dat deze problemen zich voor zouden doen. De problemen "te weinig werkobjecten" en "verzet van de openbare mening" werden het meest genoemd (respectievelijk 77% en 42%). Men was minder bevreesd dat de reclassering onvoldoende zou begeleiden (34%), dat de berichtgeving naar de rechterlijke macht na afloop van de Dienstverlening onvoldoende zou zijn (28%) of dat er te weinig geschikte kandidaten zouden zijn (21%). (zie bijlage VI).

Wanneer naar functie onderscheiden werd, viel op dat het OM in het algemeen de meeste problemen verwachtte en met name wanneer het om zaken ging waar de reclassering bij betrokken is: onvoldoende begeleiding van de reclassering en onvoldoende berichtgeving voor de reclassering naar de rechterlijke macht over het verloop van de Dienstverlening. Ook verwachtte het OM betrekkelijk veel problemen met het aantal geschikte kandidaten. Dit is in

overeenstemming met de hogere eisen die het OM bleek te stellen m.b.t. het gepléegde delict en de dader. De reclassering verwachtte in vergelijking met het OM en de advocatuur veel verzet van de openbare mening. Wanneer naar arrondissement onderscheiden werd (zie bijlage VII), viel op dat men vooral in Almelo (40%), Zutphen (40%) en Haarlem (49%) moeilijkheden verwachtte met de berichtgeving naar de rechterlijke macht. In Almelo (61%) en Breda (53%) verwachtte men betrekkelijk veel verzet van de openbare mening tegen het toepassen van Dienstverlening. Mogelijk in samenhang hiermee verwachtte men in Almelo (89%) en Breda (87%) meer problemen met betrekking tot het aantal werkobjecten dan in de overige arrondissementen.

6. Het nut van Dienstverlening

Aan de respondenten werd gevraagd om van een achttal uitspraken allereerst aan te geven hoe belangrijk men het hierin gestelde vond en vervolgens om deze acht uitspraken op hun relatieve belang te rangschikken (zie bijlage VIII en IX).

Er bleek een betrekkelijk grote consensus te bestaan over de belangrijkste nuttige elementen van Dienstverlening, namelijk dat Dienstverlening in veel gevallen beter zal zijn dan gevangenisstraf en dat het een positieve ervaring voor de dienstverlener kan betekenen. Deze twee elementen werden overigens door de reclassering en de advocatuur belangrijker gevonden dan door het OM. Minder belangrijke elementen vond men het nut van de Dienstverlening voor de gemeenschap (vooral de reclassering), het begrip dat de gemeenschap op deze manier voor delinquenten krijgt (vooral het OM), en de vergelding die Dienstverlening voor de gemeenschap oplevert (vooral de reclassering en de advocatuur).

Wanneer tussen arrondissementen onderscheiden werd (bijlage X en XI) bleek dat men in Groningen en Zutphen wat minder belang hechtte aan het begrip dat de gemeenschap voor delinquenten krijgt door Dienstverlening. In Groningen, Assen, Almelo, Zutphen en Breda hechtte men meer belang aan de verwachting dat Dienstverlening in veel gevallen beter zal zijn dan gevangenisstraf dan in Den Bosch, Almelo en Haarlem. Dat Dienstverlening een positieve ervaring kan zijn voor de dienstverlener, vond men in Breda, Den Bosch en Almelo relatief belangrijk.

Samenvattend kan echter gesteld worden dat er, ook wanneer onderscheiden wordt naar functie of arrondissement, een sterke mate van overeenstemming bestaat over de nuttigste elementen van Dienstverlening: het is beter dan gevangenisstraf en het kan een positieve ervaring zijn voor de dienstverlener. Ook over het belang van de andere nuttige kanten van Dienstverlening bestond tamelijk veel overeenstemming, ondanks de onderlinge verschillen, die vooral gevonden werden wanneer men naar functie onderscheidde. De verschillen die er ondanks de consensus gevonden werden, zijn in overeenstemming met het beroepsperspectief van de respondent. Het OM bekijkt de zaak vanuit het oogpunt van de gemeenschap en legt daarom meer nadruk op het strafkarakter van de Dienstverlening en de genoegdoening aan de gemeenschap. De reclassering legt waarschijnlijk meer de nadruk op het belang van de individuele delinquent en hecht daarom meer belang aan het begrip dat de gemeenschap voor delinquenten zal krijgen en de positieve ervaring die Dienstverlening voor de overtreder kan betekenen. De advocatuur lijkt zich in haar opvattingen over het nut van de Dienstverlening dichter bij de reclassering dan bij het OM te bevinden.

7. Conclusie

Concluderend kan over de opvattingen over Dienstverlening, gemeten vóór het begin van het experiment, gezegd worden:

- De meerderheid van de respondenten ziet Dienstverlening bij voorkeur uitgevoerd in de vorm van uitstel van vonniswijzing. De modaliteit, waarbij de beslissing tevens wordt uitgesteld -uitstel van de vervolgingsbeslissing- werd na de uitstel van vonniswijzing-modaliteit het meest geprefereerd.
- Er dient een reëel verband te bestaan tussen de ernst van het begane delict en de duur van de Dienstverlening.
- Dienstverlening kan in veel verschillende projecten worden uitgevoerd.
- De reclassering moet vooral optreden als initiatiefnemer en bemiddelaar, waarbij het OM de nadruk legt op de taak van berichtgeving door de reclassering aan de justitiële autoriteiten.
- Bij zedendelicten en overtredingen van de Opiumwet wordt toepassing van Dienstverlening minder geschikt geacht, vooral naar de mening van het OM.
- In principe komt elke verdachte in aanmerking voor Dienstverlening, hoewel het OM hier wat meer beperkingen stelt dan de reclassering en de advocatuur.

- Problemen verwacht men vooral door een te gering aantal werkobjecten en door verzet van de openbare mening. Het OM verwacht relatief gezien meer problemen met betrekking tot de reclasseringstaken.
- De belangrijkste nuttige elementen vindt men dat Dienstverlening naar verwachting beter zal zijn dan gevangenisstraf en dat Dienstverlening een positieve ervaring voor de dienstverlener kan betekenen.

In het algemeen viel in dit onderzoek de tamelijk grote overeenstemming op tussen de respondenten, ongeacht de functie die men vervult of het arrondissement waarin men werkzaam is. De verschillen die gevonden werden wanneer onderscheiden werd naar functie of arrondissement waren niet bijzonder groot. Bij het onderscheiden naar functie viel wel een terugkerend verschil op. Het OM blijkt in het algemeen een wat beperkter toepassing van Dienstverlening voor te staan dan de reclassering. De advocatuur lijkt zich wat dit betreft tussen het OM en de reclassering op te stellen. Bij de hier gegeven conclusies dient er wederom aan herinnerd te worden dat niet met zekerheid te zeggen is of de gevonden resultaten volledig representatief zijn voor de acht arrondissementen waar met Dienstverlening geëxperimenteerd wordt.

Tot slot zij nogmaals benadrukt dat het in dit onderzoek gaat om opvattingen die men had vóórdat men ervaring met Dienstverlening had opgedaan. Hoe de opvattingen over Dienstverlening zijn nadat men er ervaring mee heeft gehad, zal nog onderzocht worden.

BIJLAGE I De projecten, waar volgens de respondenten de Dienstverlening het best uitgevoerd kan worden (N = 341), in percentages.

Respondenten:

Voorkeur project:	Allen:
Geen voorkeur	60
Gezondheidszorg	20
Geestelijke Gezondheidszorg	11
Welzijnswerk	19
Recreatie	18
Milieu	31

Bijlage II: De speciale rol die de reclassering volgens de respondenten uit de verschillende arrondissementen te vervullen heeft bij de Dienstverlening in percentages (N = 320)

Rol:	Arrondissement:								gemid.	Significant verschil?
	Gron.:	Assen.:	Alm.:	Zutph.:	Den Bosch:	Breda:	Alk.:	Haarl.:		
Initiatiafnemer	62	41	39	44	45	37	52	31	42	nee
Semiddelaar:	6	44	76	74	73	76	82	71	68	ja
Verantwoorde- lijk verloop	31	38	22	41	34	36	4	29	31	ja
Berichtgever aan RM	6	32	20	30	38	29	30	31	29	nee

Bijlage III: De delicten die men in de arrondissementen speciaal geschikt acht voor Dienstverlening in percentages (N = 247)

Delict:	Arrondissement:									Significant verschil
	Gron.:	Assen	Alm.:	Zut.:	Den Bosch	Breda	Alkm.:	Haarl.:	Gem.:	
Vermogensdelict	85	56	28	35	54	61	56	71	56	ja
Zaaksagressie	92	68	68	70	86	83	87	82	80	nee
Persoonsagressie	77	60	64	80	70	71	78	71	71	nee
Zedendelict	15	0	12	15	7	20	13	7	12	nee
Verkeersmisdrijf	46	48	88	55	43	61	65	50	57	ja
Opiumwet	31	8	8	15	11	32	17	14	19	ja

Bijlage IV: De delicten die men in de arrondissementen ongeschikt acht voor Dienstverlening in percentages
(N = 143)

Delict:	Arrondissement:									Significant verschil?
	Gron.:	Assen:	Alm.:	Zut.:	Den Bosch:	Breda:	Alkm.:	Haarl.:	Gem.:	
Vermogensdelict	0	7	10	12	0	27	56	0	13	ja
Zaaksagressie	0	0	14	0	0	24	14	14	5	nee
Persoonsagressie	12	36	5	12	10	6	11	29	14	nee
Zaakdelict	75	73	70	88	63	67	89	67	72	nee
Verkeersmisdrijf	12	7	5	12	10	6	11	19	10	nee
Opiumwet	50	64	65	62	77	42	78	57	61	nee

Bijlage V: Wie komen niet voor Dienstverlening in aanmerking in percentages?

Verdachte met:	Arrondissement:										Significant verschil?
	Gron.:	Assen:	Alm.:	Zut.:	Den Bosch:	Breda:	Alk.:	Haarl.:	Gem.:	N	
alcoholproblemen:	10	18	7	11	20	11	18	8	13	331	nee
Druggebruik:	10	24	12	18	30	18	21	35	22	323	nee

Bijlage VI: Welke problemen bij de invoering van de Dienstverlening verwachten het OM, de reclassering, en de advocatuur in procenten?

Functie:						
Probleem:	OM:	Reclass.:	Advoc.:	Allen:	Vershil:	N:
Te weinig geschikte kandidaten	35	18	19	21	ja	293
Te weinig werkobjecten	84	72	83	77	nee	300
Onvoldoende begeleiding reclass.	56	26	39	34	ja	285
Onvoldoende berichtgeving	53	23	22	28	ja	275
Verzet openbare mening	12	54	35	42	ja	288

Bijlage VII: Welke problemen verwacht men in de arrondissementen bij de invoering van de Dienstverlening in percentages?

Probleem:	Arrondissement:										Significant verschil?
	Gron.:	Aseen:	Alm.:	Zut.:	Den Bosch	Breda	Alkm.:	Haarl.:	Gem.:	N	
Te weinig geschikte kandidaten	10	21	20	33	20	12	32	32	21	299	nee
Te weinig werkobjecten	60	66	89	64	80	87	68	75	77	306	ja
Onvoldoende begeleiding reclass.	33	31	29	27	36	40	22	36	33	290	nee
Onvoldoende berichtgeving	24	30	40	40	26	16	17	49	28	281	ja
Verzet openbare mening	35	29	61	38	33	53	44	28	42	292	ja

Bijlage VIII: Hoe belangrijk vinden het OM, de advocatuur en de reclassering gemiddeld het in acht uitspraken gestelde (1 = onbelangrijk, 2 = van enig belang, 3 = van groot belang) (N = 330).

Bijlage IX: Wat vinden het OM, de advocatuur en de reclassering gemiddeld van het relatieve belang van het in acht uitspraken gestelde (8 = het meest belangrijk, 1 = het minst belangrijk) (N = 298).

	OM:	Adv.:	Recl.:	Gem.:	Significant verschil?	OM:	Adv.:	Recl.:	Gem.:	Significant verschil?
1. Dienstverlening kan ertoe leiden dat de gemeenschap meer begrip voor delinquenten krijgt	1,8	2,0	2,4	2,2	ja	3,1	4,0	4,8	4,3	ja
2. Dienstverlening is in veel gevallen beter dan gevangenisstraf	2,7	2,9	2,9	2,9	ja	6,0	7,0	7,1	6,9	ja
3. Dienstverlening is nuttig voor de gemeenschap	2,0	1,6	1,9	1,9	ja	3,3	2,6	3,0	3,0	nee
4. Dienstverlening heeft therapeutische waarde	2,2	2,4	2,4	2,4	nee	4,4	5,4	4,9	4,9	ja
5. Dienstverlening heeft tot op zekere hoogte het karakter van een straf	2,2	2,1	2,0	2,1	ja	4,9	4,3	3,4	3,9	ja
6. Dienstverlening biedt overtreders de gelegenheid anderen te helpen	2,0	2,0	2,2	2,1	ja	3,7	3,9	4,1	4,0	nee
7. Dienstverlening is een vorm van reparatie genoegdoening aan de gemeenschap	2,5	1,9	2,1	2,1	nee	5,5	3,6	3,6	4,0	ja
8. Dienstverlening kan voor de overtreder een positieve ervaring betekenen	2,6	2,7	2,8	2,7	ja	5,2	6,2	6,4	6,1	ja

Bijlage X: Hoe belangrijk vindt men in de arrondissementen het in acht uitspraken gestelde (1 = onbelangrijk, 2 = van enig belang, 3 = van groot belang) (N = 322).

	Gron.:	Assen:	Alm.:	Zut.:	Den Bosch:	Breda:	Alk.:	Haarl.	Gem.:	Significant verschil
1. Dienstverlening kan ertoe leiden dat de gemeenschap meer begrip voor delinquenten krijgt	1,8	2,2	2,1	2,0	2,3	2,3	2,3	2,3	2,2	ja
2. Dienstverlening is in veel gevallen beter dan gevangenisstraf	2,9	2,9	2,9	2,9	2,8	2,8	2,9	2,9	2,9	ja
3. Dienstverlening is nuttig voor de gemeenschap	1,7	1,8	1,7	2,0	1,9	1,9	2,2	1,9	1,9	ja
4. Dienstverlening heeft therapeutische waarde	2,1	2,3	2,3	2,2	2,4	2,4	2,4	2,6	2,4	nee
5. Dienstverlening heeft tot op zekere hoogte het karakter van een straf	2,3	2,1	2,1	2,4	2,2	1,9	2,2	2,2	2,1	nee
6. Dienstverlening biedt overtredders de gelegenheid anderen te helpen	1,8	2,1	2,1	1,9	2,3	2,1	2,2	2,0	2,1	nee
7. Dienstverlening is een vorm van reparatie genoegdoening aan de gemeenschap	1,8	2,1	2,0	2,2	2,1	2,0	2,4	2,2	2,1	nee
8. Dienstverlening kan voor de overtreder een positieve ervaring betekenen	2,6	2,6	2,7	2,7	2,9	2,9	2,8	2,7	2,1	ja

Bijlage XI: Wat vindt men in de arrondissementen gemiddeld van het relatieve belang van het in acht uitspraken gestelde (8 = het meest belangrijk, 1 = het minst belangrijk) (N = 306).

	Gron.:	Assen:	Alm.:	Zut.:	Den Bosch	Breda	Alm.:	Haarl.:	Gem.:	Significant verschil?
1. Dienstverlening kan er- toe leiden dat de ge- meenschap meer begrip voor delinquanten krijgt	3,2	4,2	4,2	3,6	4,3	4,7	5,0	4,5	4,3	nee
2. Dienstverlening is in veel gevallen beter dan gevangenisstraf	7,4	7,2	7,2	7,2	6,3	7,0	6,4	6,4	6	ja
3. Dienstverlening is nut- tig voor de gemeenschap	3,1	2,7	2,4	3,2	2,7	3,2	3,5	2,9	6,9	ja
4. Dienstverlening heeft therapeutische waarde	4,4	4,8	4,8	4,2	4,9	5,0	5,3	5,9	4,9	nee
5. Dienstverlening heeft tot op zekere hoogte het karakter van een straf	4,8	4,2	4,0	4,3	3,9	3,3	3,6	3,8	3,9	ja
6. Dienstverlening biedt overtreders de gelegen- heid anderen te helpen	3,7	4,2	4,0	3,5	4,1	4,1	4,2	3,5	4,0	nee
7. Dienstverlening is een vorm van reparatie genoegdoening aan de gemeenschap	3,6	4,2	3,6	4,6	4,0	3,5	4,4	3,8	4,0	nee
8. Dienstverlening kan voor de overtreder een positieve ervaring be- tekenen	5,9	5,8	6,3	5,9	6,4	6,6	5,6	5,5	6,1	ja

Bijlage XII: de oorspronkelijke
vragenlijst van het WOUU.

Plaats:

Datum van invulling:

INTRODUCTIEBIJEENKOMST - ALGEMEEN EVALUATIEFORMULIER

1. Vult u dit formulier in

- als lid van het O.M.
- als lid van de Reclasseringsraad, in de functie van
- namens de particuliere reclassering, in de functie van
- namens, in de functie van

2. Dienstverlening kan toegepast worden volgens verschillende modaliteiten.

Naar welke modaliteit gaat uw voorkeur uit?

- het onvoorwaardelijk sepot
- uitstel van beslissing tot al dan niet vervolgen
- het voorwaardelijk sepot
- schorsing/opheffing van de voorlopige hechtenis
- uitstel van vonniswijzing
- voorwaardelijke veroordeling

Kunt u dit toelichten:

3. In beginsel kan dienstverlening toegepast worden voor elke vorm van delict. Zijn er naar uw mening delicten die zich toch meer speciaal lenen voor deze maatregel?

- vermogensdelicten
- agressie tegen zaken
- agressie tegen personen
- zedendelicten
- verkeersmisdrijven
- overtredingen van de opiumwet

4. Zijn er categorieën van delicten waarvan de pleger naar uw mening niet in aanmerking zou dienen te komen voor dienstverlening?

- vermogensdelicten

- agressie tegen zaken
- agressie tegen-personen
- zedendelicten
- verkeersmisdrijven
- overtredingen van de opiumwet

5. Vindt u dienstverlening vooral geschikt voor mensen die voor het eerst met de strafwet in aanraking komen of zouden ook recidivisten er voor in aanmerking kunnen komen?

- bij voorkeur first offenders
- ook voor recidivisten

6. Maakt u ook voorbehoud ten aanzien van sexe?

- dienstverlening alleen voor mannen
- dienstverlening ook voor vrouwen

7. Denkt u dat dienstverlening voor alle leeftijden in aanmerking komt?

- is vooral geschikt voor jongere verdachten (< 23 jaar)
- leeftijd doet niet ter zake
- is vooral geschikt voor oudere verdachten (> 23 jaar).

8. Zouden personen met alcoholproblemen voor dienstverlening in aanmerking kunnen komen?

- ja
- nee

9. Zouden druggebruikers voor dienstverlening in aanmerking kunnen komen?

- ja
- nee

10. Bent u van mening dat er een verband dient te bestaan tussen de ernst van het delict en de duur van de dienstverlening?

- ja
 nee

Kunt u dit toelichten?

11. Hebt u bepaalde voorkeuren m.b.t. projecten van dienstverlening?

- projecten in de gezondheidszorg
 projecten in de geestelijke gezondheidszorg
 projecten in het welzijnswerk
 projecten m.b.t. recreatie-voorzieningen
 projecten m.b.t. de zorg voor het milieu
 anders, nl.

12. Heeft de reclassering naar uw mening bij dienstverlening een speciale rol te vervullen?

- nee → *door naar vraag 13*
 ja

Zo ja, kunt u aangeven wat naar uw mening de belangrijkste rol is die de reclassering dient te vervullen?

- initiatiefnemer tot een aanbod van dienstverlening
 bemiddelaar tussen de dienstverlener en alle andere instanties
 mede-verantwoordelijke voor een goed verloop van de dienstverlening
 berichtgever naar de gerechtelijke instanties van het verloop/afloop van de dienstverlening

13. Verwacht u ook problemen bij de invoering van dienstverlening?
Op welk terrein zouden die problemen zich voordoen?

- te weinig geschikte kandidaten voor dienstverlening

ja

nee

- te weinig werkobjecten

ja

nee

- onvoldoende begeleiding van de reclassering

ja

nee

- onvoldoende berichtgeving naar de rechterlijke macht
over het verloop/afloop van de dienstverlening

ja

nee

- verzet van de openbare mening

ja

nee

andere problemen, nl.

14. Tot slot volgt hier een aantal uitspraken over het nut van dienstverlening. Zoudt u uw mening willen geven over het belang dat u aan deze verschillende elementen hecht door in de desbetreffende kolom een kruisje te zetten? Wilt u vervolgens in de kolom uiterst rechts aangeven aan welk van de genoemde elementen u de meeste waarde toekent (het cijfer 1), aan welk u de minste waarde toekent (het cijfer 8) en hoe u de waarden daartussenin verdeelt?

	van groot belang	van enig belang	onbelangrijk	rangschikking
1. Dienstverlening kan ertoe leiden dat de gemeenschap meer begrip voor delinquenten krijgt				
2. Dienstverlening is in veel gevallen beter dan gevangenisstraf				
3. Dienstverlening is nuttig voor de ge- meenschap				
4. Dienstverlening heeft therapeutische waarde				
5. Dienstverlening heeft tot op zekere hoogte het karakter van een straf				
6. Dienstverlening biedt overtreders de gelegenheid anderen te helpen				
7. Dienstverlening is een vorm van reparatie genoegdoening aan de gemeenschap				
8. Dienstverlening kan voor de over- treder een positieve ervaring betekenen				